

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

03 noiembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte - Timofti Vladimir,

Judecători - Țurcan Anatolie, Toma Nadejda, Cobzac Elena, Boico Victor

a judecat fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Sâli Radu, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 05 decembrie 2019, în cauza penală privindu-l pe

Brailița Anatoli xxxxx, născut la xxxxx, originar și domiciliat în mun. xxxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 06.02.2018 – 17.04.2019;

Instanța de apel: 18.05.2019 – 05.12.2019;

Instanța de recurs ordinar: 12.02.2020 – 03.11.2020.

Asupra recursului declarat, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 17 aprilie 2019, a fost încetat procesul penal privind învinuirea lui Brailița Anatoli de comiterea infracțiunii prevăzute de art.42, 244 alin.(l) Cod penal, din motivul renunțării procurorului la învinuire.

Procesul contravențional de acuzare a lui Brailița Anatoli de comiterea contravenției prevăzute de art.295 Cod contravențional s-a încetat, din lipsa faptului contravenției.

Cheltuielile de judecată în sumă de 1 750 lei au fost trecute în contul statului.

2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond, a reținut că, potrivit rechizitoriului, Brailița Anatoli i-a fost încriminat faptul că, în complicitate cu Panfilii Nina xxxxx și

Boț Oxana xxxxxx, a comis evaziune fiscală în următoarele circumstanțe: Brailița Anatoli xxxxx, activând în funcție de jurist la Organizația de Micro finanțare „Alo Credit” SRL, în temeiul ordinului nr.12 din 01.09.2014 administratorului OM „Alo Credit” SRL, fiind în mun. Chișinău, în perioada 01.01.2015 - 31.12.2015, în complicitate cu Panfilii Nina și Boț Oxana, având obligația conform art.8 alin.(2) lit. c), e) din Codul fiscal, aprobat prin Legea RM nr.1163-XIII din 24.04.1997, care prevede că „contribuabilul este obligat să țină contabilitatea conform formelor și modului stabilit de legislație, să întocmească și să prezinte Serviciul Fiscal de Stat și serviciului de colectare a impozitelor și taxelor locale dările de seamă fiscale prevăzute de legislație, să asigure integritatea documentelor de evidență în conformitate cu cerințele legislației... ”, „contribuabilul este obligat să achite la buget, la timp și integral, ținând cont de prevederile art.7 alin.(5), sumele calculate ale impozitelor și taxelor, asigurând exactitatea și veridicitatea dărilor de seamă fiscale prezentate” și ale art.2 din Legea Contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007, care stipulează că ”prevederile prezentei legi se aplică tuturor persoanelor juridice și fizice care desfășoară activitate de întreprinzător...”, art.7 din Legea Contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007, care prevede că ”entitatea este obligată să țină contabilitatea și să întocmească situațiile financiare în modul prevăzut de prezenta lege, de standardele de contabilitate, de planul de conturi contabile și de alte acte normative aprobate în conformitate cu art.11 alin.(2) lit. a) din lege”, contrar normelor indicate și în încălcarea art.18 lit. a) din Codul fiscal care prevede că, ”În venitul brut se includ: venitul provenit din activitatea de întreprinzător, din activitatea profesională sau din alte activități similare ”, art.83 alin.(4) din Codul fiscal, care prevede că „declarația cu privire la impozitul pe venit se completează în modul și forma stabilite de Guvern”, în scopul tănuirii obiectului impozabil, nu a reflectat în evidența contabilă veniturile obținute din prestarea serviciilor de împrumut persoanelor fizice, și anume în declarația cu privire la impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător pentru perioada anului 2015, adică a inclus date denaturate cu privire la venituri, în declarațiile cu privire la impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător pentru perioada anului 2015, care este document fiscal, fapt ce a dus la necalculare și achitarea impozitul pe venitul din activitatea de întreprinzător pentru perioada A/2015, în sumă de 96 080 MDL, ce depășește 1 500 unități convenționale.

Astfel, la momentul expedierii cauzei penale cu rechizitoriu instanței de judecată lui Brailița Anatoli i s-a incriminat faptul că, în complicitate cu Panfilii Nina și Boț Oxana, a săvârșit infracțiunea prevăzută de art.art.42, 244 alin.(1) Cod penal (evaziunea fiscală a întreprinderilor) pe semnele: evaziunea fiscală a întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor, prin includerea în documentele contabile, fiscale și financiare a unor date denaturate privind veniturile și cheltuielile, prin tănuirea unor obiecte impozabile, care a condus la neachitarea impozitului ce depășește 1500 unități convenționale, săvârșit ca complice.” (vol. 23, f.d.128-129).

Organul de urmărire penală a calificat fapta incriminată inculpatului în baza: „, art.art.42, 244 alin.(1) Cod penal (evaziunea fiscală a întreprinderilor) pe semnele: evaziunea fiscală a întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor, prin includerea în documentele contabile, fiscale și financiare a unor date denaturate privind veniturile și cheltuielile, prin tănuirea unor obiecte impozabile, care a condus la neachitarea impozitului ce depășește 1 500 unități convenționale, săvârșit în calitate de complice.” (vol.20, f.d.92).

2.2. În ședința de judecată în primă instanță, prin ordonanța din 15 noiembrie 2018, acuzatorul de stat a dispus: „, renunțarea integrală la învinuirea adusă inculpatului Brailița Anatolie Ivan de comiterea infracțiunii prevăzută de art.art.42, 244 alin.(1) Cod penal, deoarece fapta constituie contravenție” (vol.23, pag.39-41).

3. Nefiind de acord cu sentința pronunțată, împotriva acesteia au declarat apeluri:

3.1. Procurorul Ceruța Elena, prin care a solicitat casarea totală a sentinței, pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru primă instanță, prin care să procesul penal în privința lui Brailița Anatolie, să fie încetat din motiv că fapta constituie o contravenție și încasarea de la Brailița Anatolie a sumei de 1 750 lei, cu titlu de cheltuieli judiciare.

În susținerea apelului procurorul a invocat că:

- martorii audiați în cadrul cercetării judecătorești au declara că Brailița activa în calitate de jurist la SRL ”Alo Credit”, în caz dacă se rețineau cu plata erau telefonați de către ”un domn Anatolie” cu nr. de tel xxxxx, număr care a fost confirmat că aparține lui Brailița și de către martorul Rusu (Gavriliță) Maria;

- potrivit declarațiilor martorilor audiați în cadrul cercetării judecătorești, Brailița le cerea să se prezinte la el ca să se clarifice cu achitățile, în caz contrar o va ataca în instanța de judecată;

- au achitat personal lui Brailița Anatoli, la oficiul acestuia din str. xxxxx, mun. Chișinău, separat de oficiul SRL „Alo Credit”, de două ori, suma de 8 000 lei și respectiv 24 000 lei, pentru care ultimul i-a eliberat ordine de încasare, cu ștampila întreprinderii și o anumită semnătură, *fără nici un bon fiscal, însăși Boț Oxana. și Panfil Nina au declarat că Brailița Anatolii era la curent cu faptul că o parte din contracte erau contabilizate, iar o parte nu;*

- nu poate fi reținut faptul că Brailița nu era contabil și nici nu intra în atribuțiile sale de serviciu să ducă evidența contabilă a întreprinderii, atâta timp cât acesta a fost învinuit de săvârșirea faptei de evaziune fiscală prin complicitate. Există faptul de încălcare a regulilor de organizare și de ținere a contabilității de către angajații ”Alo Credit” SRL și anume de către Boț Oxana, Panfil Nina și Brailița Anatol;

- la 17.09.2018, acuzarea a înaintat o cerere prin care a solicitat încetarea procesului penal în temeiul art.332 alin (2) Cod de procedură penală, cererea care, prin încheierea din 17.10.2018, a fost respinsă ca prematură. Prin ordonanța din 15.11.2018, citită în

ședință de judecată, acuzatorul de stat a dispus renunțarea la învinuirea adusă lui Brailița Anatoliei, privind săvârșirea infracțiunii prevăzută de art.art.42, 244 alin.(1) Cod penal, din motiv că fapta constituie contravenție. Cu toate că acuzarea a renunțat la acuzare, instanța de judecată a continuat examinarea procesului penal;

- instanța urma doar să înceteze procesul penal în privința lui Brailița Anatolie, din motiv că fapta constituie o contravenție, iar procesul contravențional nici nu putea fi pornit/examinat din motiv că a expirat termenul de prescripție a răspunderii contravenționale.

Acuzarea contestă sentința în partea respingerii încasării din contul lui Brailița Anatoliei a cheltuielilor judiciare în sumă de 1 750 lei (7 000 lei, potrivit rechizitoriului, împărțit la 4 participanți). În speță nu au fost stabilite excepțiile prevăzute în art.229 Cod de procedură penală, în cazul cărora persoana ar putea fi eliberat de plata cheltuielilor judiciare...” (vol. 23, f.d.186-189).

3.2. Avocatul Eremia Vitalie, în numele inculpatului, prin care solicită ca Brailița Anatoli să fie achitat de comiterea infracțiunii prevăzută de art.art.42, 244 alin.(1) Cod penal din motiv că fapta nu a fost săvârșită de inculpat.

În susținerea apelului, avocatul și inculpatul a invocat că nu au fost aduse probe că Brailița Anatoli, a fost supus sancțiunilor administrative de către reprezentanții Serviciului Fiscal de Stat pentru încălcări privind dările de seamă anuale sau trimestriale, sau pentru neexecutarea părții de venit a bugetului;

- nu au fost aduse probe că, Brailița Anatoli, a fost sancționat administrativ de către organele serviciului Fiscal de Stat pentru neasigurarea accesului în încăperile O.M. „Alo Credit” S.R.L., de producție, în depozite, în locurile de păstrare a bunurilor, în spațiile comerciale și în spații cu alte destinații, prin neprezentare de explicații, date, informații și documente, necesare organului fiscal, asupra problemelor ce apar în timpul controlului, prin interzicerea accesului funcționarului fiscal la sistemul electronic de evidență contabilă al contribuabilului, prin împiedicarea ridicării documentelor;

- nu au fost aduse probe că, Brailița Anatoli, a avut acces în calitate de angajat pe perioada activării în cadrul O.M. „Alo Credit” S.R.L., la documentația de calculare și de plată a impozitelor și taxelor către Serviciul Fiscal de Stat;

- nu au fost aduse probe că lui Brailița Anatoli, în calitate de angajat în cadrul O.M. „Alo Credit” S.R.L. i-a fost pusă sarcina, să ducă evidența calculelor și vărsării impozitelor și altor plăți obligatorii la bugetul public național;

- nu au fost aduse probe că, lui Brailița Anatoli, în calitate de angajat în cadrul O.M. „Alo Credit” S.R.L., i-a fost pusă sarcina stabilirii, calculării impozitelor, taxelor și a celorlalte venituri publice;

- nu au fost aduse probe că, Brailița Anatoli, a deținut informația privind care este suma concretă a impozitului fiscal pentru fiecare an în parte;

- nu au fost aduse probe că, Brailița Anatoli, a fost puse sarcini privind: întocmirea de declarații fiscale; întocmirea de documente de plăți fictive; alcătuirea de registre contabile ireale; nedeclararea materiei impozabile; declararea de venituri inferioare celor reale; executarea de registre de evidență duble: un exemplar real și altul 5 fictiv; diminuarea materiei impozabile rezultate din reducerea cifrei de afaceri prin înregistrarea în cheltuielile unități a unor cheltuieli cu caracter personal ale patronilor ori înregistrarea de cheltuieli neefectuate în realitate; efectuarea vânzărilor fără factură, precum și emiterea de facturi fără vânzare efectivă, care ascund operațiuni reale supuse impozitării; falsificarea bilanțului contabil;

- nu au fost aduse probe că, Brailița Anatoli xxxxx, a putut în calitate de angajat în cadrul O.M. „Alo Credit” S.R.L. sau în calitate de neangajat, prin faptele sale descrise în învinuire și rechizitoriu să atenteze la interesele financiare ale statului, în partea formării bugetului de pe urma încasării impozitelor de la persoanele fizice și juridice;

- nu au fost aduse probe că, Brailița Anatoli xxxxx, a avut posibilitatea în calitate de jurist angajat în cadrul O.M. „Alo Credit” S.R.L., să diminueze cotele impozabile anuale;

- nu au fost aduse probe că, activitatea lui Brailița Anatoli xxxxx, în calitate de jurist, angajat în cadrul O.M. „Alo Credit” S.R.L. sau în calitate de neangajat, să se considere drept una responsabilă de evaziune fiscală a O.M. „Alo Credit” S.R.L., față de bugetul fiscal de stat;

- nu au fost aduse probe că, Brailița Anatoli xxxxx, a fost mandatat sau delegat cu împuterniciri în calitate de jurist angajat în cadrul O.M. „Alo Credit” S.R.L. sau, în calitate de neangajat, de către conducerea întreprinderii O.M. „Alo Credit” S.R.L., să întocmească, să înregistreze, să includă în documentele contabile date vădit denaturate privind veniturile sau cheltuielile care au putut sau au contribuit la diminuarea venitului bugetar;

- nu au fost aduse probe că, Brailița Anatoli xxxxx, a cunoscut în calitate de jurist angajat în cadrul O.M. „Alo Credit” S.R.L. sau, în calitate de neangajat, care a fost suma concretă cu care a fost prejudiciat bugetul de stat pentru perioada anilor 2012-2017, pentru fiecare an în parte; Nu au fost aduse probe că Brailița Anatoli Ivan, a deținut în calitate de jurist angajat în cadrul O.M. „Alo Credit” S.R.L. sau, în calitate de neangajat, în gestiune, documente contabile, registre de evidență a activității întreprinderii O.M. „Alo Credit” S.R.L., cât și alte documente primare;

- nu au fost aduse probe că, Brailița Anatoli xxxx, a fost în calitate de jurist angajat în cadrul O.M. „Alo Credit” S.R.L. sau, în calitate de neangajat, obligat să calculeze și/sau să achite la buget orice impozite și taxe, penalități, amenzi, să rețină sau să perceapă, de la alte persoane către buget plățile indicate;

- nu au fost aduse probe că, Brailița Anatoli xxxxx, a fost obligat în calitate de jurist angajat în cadrul O.M. „Alo Credit” S.R.L. sau, în calitate de neangajat, să țină evidența contabilă conform formelor și modului stabilit de legislație;

- nu au fost aduse probe că, Brailița Anatoli xxxx, a fost obligat în calitate de jurist angajat în cadrul O.M. „Alo Credit” S.R.L. sau, în calitate de neangajat, să asigure integritatea documentelor de evidență contabilă în conformitate cu cerințele legislației;

-nu au fost aduse probe că, Brailița Anatoli xxxx, a fost obligat în calitate de jurist angajat în cadrul O.M. „Alo Credit” S.R.L. sau, în calitate de neangajat, de a întocmi și a semna acte de evidență contabilă;

- nu au fost aduse probe că, Brailița Anatoli xxxx, că a fost pusă în sarcina lui obligația în calitate de jurist angajat în cadrul O.M. „Alo Credit” S.R.L. sau, în calitate de neangajat, de a include în documentele contabile date care diminuează mărimea veniturilor sau majorează cheltuielile întreprinderii sau alte date vădit falsificate, ne fiind rezultatul unei erori, inexactități de clacul e.t.c.;

- nu au fost aduse probe că, Brailița Anatoli, că a fost pusă în sarcina lui obligația în calitate de jurist angajat în cadrul O.M. „Alo Credit” S.R.L. sau, în 6 calitate de neangajat, la înregistrarea operațiunilor contabile, manifestate prin deținerea registrului de casă, registrul jurnal, notelor contabile, bilanțul anual ș.a.;

- nu au fost aduse probe că, Brailița Anatoli, că a fost pusă în sarcina lui obligația în calitate de jurist angajat în cadrul O.M. „Alo Credit” S.R.L. sau, în calitate de neangajat, respectarea termenilor de achitare a impozitului fiscal;

- nu au fost aduse probe că, Brailița Anatoli, a beneficiat în calitate de jurist angajat în cadrul O.M. „Alo Credit” S.R.L. sau, în calitate de neangajat, de careva sume bănești, rezultate din evaziunea fiscală pentru anii 2012-2017;

- nu au fost aduse probe că în sarcina lui Brailița Anatoli, a fost pusă sarcina în calitate de jurist angajat în cadrul O.M. „Alo Credit” S.R.L. sau, în calitate de neangajat obligația de a crea condiții pentru ținerea contabilității întreprinderii;

- nu au fost aduse probe că, în sarcina lui Brailița Anatoli, a fost pusă sarcina în calitate de jurist angajat în cadrul O.M. „Alo Credit” S.R.L. sau, în calitate de neangajat obligația de a verifica veridicitatea datelor evidenței contabile;

- nu au fost aduse probe că, în sarcina lui Brailița Anatolie, a fost pusă sarcina în calitate de jurist angajat în cadrul O.M. „Alo Credit” S.R.L. sau, în calitate de neangajat obligația de a include în lista de pontaj date privind lucrul neîndeplinit de fapt sa îndeplinirea cărorva acte fictive de trecere la pierderi a materiei prime a materialelor sau a producției la rebut pentru realizarea ei ulterioară în numerar fără a reflecta această trecere în documentele justificative;

- nu au fost aduse probe că, Brailița Anatoli, a cooperat cu administrația întreprinderii în vederea comiterii infracțiunii de evaziune fiscală prevăzută la art.244 alin.(1) Cod penal, odată cu examinarea tuturor probelor în cadrul cercetării

judecătorești, atât cele prezentate de către partea acuzării cât și cele prezentate de partea apărării, constat cu vehemență, că vina lui Brăilița Anatoli în comiterea contravenției prevăzute de art.295 Cod contravențional nu este dovedită nici printr-o probă, astfel încât acesta nu poate fi recunoscut culpabil de comiterea acestei contravenții pe motiv că în acțiunile sale nu există faptul contravenției, pe motiv că acesta nu este subiectul contravenției.” (vol.23, f.d.160-165).

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău 05 decembrie 2019, au fost respinse, ca fiind nefondate, apelurile declarate de procurorul și de avocatul Eremia Vitalie, în numele inculpatului, cu menținerea sentinței fără modificări.

4.1. Instanța de apel a reținut că, urmărirea penală și judecata în primă instanță s-au desfășurat în strictă conformitate cu procedura prevăzută de lege și respectiv, nu se constată încălcări care atrag nulitatea probelor administrate și a actelor procedurale efectuate. Starea de fapt și de drept constatată de prima instanță concordă cu circumstanțele stabilite și probele administrate, relevate în cuprinsul sentinței.

Sentința cuprinde descrierea circumstanțelor cauzei constatate de instanța de judecată și enunțarea temeiurilor pentru ce justifică încetarea procesului penal de învinuire a lui Brăilița Anatoli în comiterea infracțiunii prevăzute la art.42, 244 alin.(1) Cod penal, precum și încetarea procesului contravențional de acuzare a lui Brăilița Anatoli în comiterea contravenției prevăzută la art.295 Cod contravențional, din lipsa faptului contravenție.

Instanța de apel a menționat că probele prezentate în ședința de judecată și puse la baza sentinței, fiind obținute legal, sânt admisibile conform prevederilor art.95 Cod de procedură penală și sânt apreciate conform prevederilor art.101 Cod de procedură penală. Fiecare probă a fost apreciată din punct de vedere al pertinenței, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, astfel concluziile instanței cu privire la încetarea procesului penal și a procesului contravențional în privința lui Brăilița Anatoli sunt formate în urma cercetării și examinării probelor prezentate de părți, în cumul, sub toate aspectele, complet și în mod obiectiv, călăuzindu-se de lege.

Analizând ordonanța din 15 noiembrie 2018, precum și susținerile verbale ale procurorului, se observă că acuzatorul de stat a renunțat integral la învinuirea adusă inculpatului Brăilița Anatoli de comiterea infracțiunii prevăzute la art.art.42, 244 alin.(1) Cod penal, din motivul că fapta inculpatului constituie contravenția prevăzută la art.295 Cod contravențional.

În consecință, prima instanță călăuzindu-se de prevederile art.art.320 alin.(5), 332 alin.(2) și 391 alin.(2) Cod de procedură penală a încetat procesul penal și concomitent, a dispus soluționarea cauzei conform prevederilor Codului contravențional.

Soluționând cauza conform prevederilor Codului contravențional, prima instanță a încetat procesul contravențional din lipsa faptului contravenției imputate.

Prin urmare, solicitarea părții apărării cu privire la achitarea lui Brăilița Anatoli de comiterea infracțiunii prevăzute la art.art.42, 244 alin.(1) Cod penal este nefondată, odată ce acuzatorul de stat a renunțat integral la învinuire, iar instanța a încetat procesul contravențional din lipsa faptului contravenției, *soluție ce presupune că inculpatul, în principiu, este achitat.*

Analizând conținutul apelului declarat de procuror se observă că invocă motive prin care solicită încetarea procesului penal din motivul că fapta constituie contravenție. Motivele invocate în apel sânt nefondate din următoarele considerente: Pentru ca o faptă să constituie contravenție este necesar să fie stabilit temeiul juridic al răspunderii contravenționale și totodată, a felului și limitelor sancțiunii ce urmează a fi aplicată.

Conform ordonanței din 15 noiembrie 2018 acuzatorul de stat a solicitat tragerea lui Brăilița Anatoli la răspundere contravențională în baza art.295 Cod contravențional, *fără a indica indicii calificativi ai componenței de contravenție.* Art.295 Cod contravențional, în vigoare la data imputării faptei (01.01.2015-31.12.2015), cuprindea 10 alineate, adică prevedea 10 componente de contravenție, cu indicarea semnelor calificative corespunzătoare.

În cazul în care acuzatorul de stat n-a indicat precis și concret norma contravențională în baza căreia cere tragerea la răspundere contravențională a inculpatului, se impune soluția dată de prima instanță: încetarea procesului contravențional, *or, în atare situație lipsește faptul contravenției.*

În atare situație, sentința atacată este legală, întemeiată și motivată, prima instanță acordând deplină eficiență prevederilor stipulate în art.3, 10, 461 Cod contravențional, și art.art.101, 384 alin. (3) și (4), art.391 alin.(2), 394 alin.(4) și 396 Cod de procedură penală, precum și ținând seama de recomandările oferite prin Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.5 din 19.06.2006 „Privind sentința judecătorească”, care, în punctul 6 prevede: „Vinovăția persoanei în săvârșirea faptei se consideră dovedită numai în cazul când instanța de judecată, călăuzindu-se de principiul prezumției nevinovăției, cercetând nemijlocit toate probele prezentate, iar îndoielile, care nu pot fi înlăturate, fiind interpretate în favoarea inculpatului și în limita unei proceduri legale.

Instanța de apel a indicat că, criticile cu privire la aprecierea probelor, efectuată de prima instanță, reprezintă opinia subiectivă a apelanților, care nu este argumentată prin prisma prevederilor art.101 Cod de procedură penală.

Cu privire la motivele invocate de procuror, ce vizează chestiunea cu privire la cheltuielile de judecată, se apreciază ca fiind nefondate, or, luând în considerație că în privința lui Brăilița Anatoli procesul penal a fost încetat din motivul renunțării integrale de către procuror la învinuire, iar procesul contravențional a fost încetat din motivul că fapta nu constituie contravenție, rezultă că Brăilița Anatoli nu are calitatea de condamnat, motivul invocat în apelul procurorului ce vizează încasarea cheltuielilor judiciare nu este argumentat, din punct de vedere a legalității.

5. Nefiind de acord cu soluția adoptată de instanța de apel, procurorul a declarat recurs ordinar solicitând casarea acesteia și remiterea cauzei la rejudicare, invocând ca temei de casare prevederile art.427 alin.(1) pct.6 Cod de procedură penală, concretizând că hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în cazurile în care hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

În motivarea recursului procurorul a indicat că:

- instanța de judecată a dat o apreciere incorectă probelor prezentate de acuzare și nu a apreciat multilateral și obiectiv probele administrate, care în cumul dovedesc cu certitudine vinovăția inculpatului în comiterea contravenției imputate, ori nu s-a expus asupra tuturor motivelor indicate în apelul procurorului;

- decizia instanței de apel este contrară stării de fapt stabilite în baza probelor examinate în cadrul cercetării judecătorești, contravine și prevederilor art.101 alin.(1) Cod de procedură penală care stipulează, expres că „fiecare probă urmează să fie apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor.”

- instanța de apel nu s-a expus, nu a cercetat și nu a apreciat la justa valoare probele expuse în apelul procurorului care dovedesc cu certitudine vinovăția inculpatului de comiterea contravenției imputate;

- prin probele acuzării prezentate și cercetate în ședința de judecată, s-a confirmat că pe parcursul anului 2015, Brailița activând în calitate de jurist la SRL ”Alo Credit” a comis în complicitate fapta de evaziune fiscală, în sumă de 96 080 lei, însă instanța greșit a conchis că ”toți martorii audiați și toate probele scrise cercetate în ședința de judecată nu demonstrează vinovăția lui Brailița Anatoli de comiterea contravenției” ;

- martorii audiați în cadrul cercetării judecătorești au declara că Brailița activa în calitate de jurist la SRL ”Alo Credit”, în caz dacă se rețineau cu plata erau telefonați de către ”un domn Anatolie” cu nr. de tel xxxxx, număr care a fost confirmat că aparține lui Brailița și de către martora Rusu (Gavriliță) Maria. Potrivit declarațiilor martorilor audiați în cadrul cercetării judecătorești, Brailița le cerea să se prezinte la el ca să se clarifice cu achitățile, în caz contrar o va ataca în instanța de judecată. Au achitat personal lui Brailița Anatoli, la oficiul acestuia din str. Kiev 7, mun. Chișinău, separat de oficiul SRL „Alo Credit”, de două ori, suma de 8 000 și respectiv 24 000 lei, pentru care ultimul i-a eliberat ordine de încasare, cu ștampila întreprinderii și o anumită semnătură, fără nici un bon fiscal. Însăși Boț Oxana și Panfil Nina au declarat că Brailița Anatolii era la curent cu faptul că o parte din contracte erau contabilizate, iar o parte nu;

- nu poate fi reținut faptul că Brailița nu era contabil și nici nu intra în atribuțiile sale de serviciu să ducă evidența contabilă a întreprinderii, atâta timp cât acesta a fost învinuit de săvârșirea faptei de evaziune fiscală prin complicitate. Deci, există faptul de

încălcarea a regulilor de organizare și de ținere a contabilității, de către angajații ”Alo Credit” SRL și anume de către Boț Oxana, Panfil Nina și Brailița Anatoli.

- analizând materialele cauzei penale în coroborare cu modificările operate în lege, acuzarea a constatat că fapta săvârșită de către Brailița Anatoli nu întrunește elementele infracțiunii art. 42, art. 244 alin. (1) Cod penal ci a contravenției prevăzută de art.295 Cod contravențional. Astfel, încât la 17.09.2018, acuzarea a înaintat o cerere prin care a solicitat încetarea procesului penal în temeiul art.332 alin (2) Cod de procedură penală, cererea care, prin încheierea din 17.10.2018, a fost respinsă ca prematură. Prin ordonanță din 15.11.2018, citită în ședință de judecată, acuzatorul de stat a dispus renunțarea la învinuirea adusă lui Brailița Anatolii privind săvârșirea infracțiunii prevăzută de art.42, 244 alin (1) Cod penal, din motiv că fapta constituie contravenție.

Astfel, la 15.11.2018, când acuzarea a renunțat la învinuire, instanța urma să înceteze procesul penal în privința lui Brailița Anatoli, din motiv că fapta constituie o contravenție, iar procesul contravențional nici nu putea fi pornit/examinat din motiv că a expirat termenul de prescripție a răspunderii contravenționale.

6. La recursul ordinar declarat de partea acuzării a depus referință avocatul Eremia Vitalie în numele inculpatului, care a pledat pentru inadmisibilitatea acestuia.

7. Judecând recursul ordinar declarat în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis din considerentele ce vor fi desfășurate în continuare.

Astfel, potrivit art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Conform art.435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

De asemenea, instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârile atacate și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

După cum rezultă din conținutul cererii de recurs declarate în speță, procurorul își întemeiază dezacordul cu decizia contestată pe temeiurile pentru recurs prevăzute la art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, potrivit cărora, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și apel atunci când *instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii.*

Astfel, partea acuzării critică decizia instanței de apel din considerentul motivării deficitare și contradictorii a soluției pronunțate, evidențiind că la caz instanțele

judecătorești inferioare au dispus eronat încetarea procesului contravențional din lipsa faptului contravenției, fără a aprecia cumulul de probe prezentate de către acuzare care dovedesc cu certitudine vinovăția inculpatului în comiterea contravenției imputate.

Având în vedere argumentele aduse în recursuri, Colegiul penal lărgit reține că, potrivit art.414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel, fiind obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate la dosar în conformitate cu art.101 Cod de procedură penală.

La chestiuni de drept se referă cele ce țin de faptul: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just; dacă normele de drept procesual penal sau administrativ au fost corect aplicate și hotărârea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.

În corespundere cu art.384 alin.(3) Cod de procedură penală, hotărârea instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată.

Potrivit art.417 alin.(1) pct.8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

De asemenea, Colegiul penal menționează, că potrivit jurisprudenței naționale, practicii judiciare constante, sentința trebuie să corespundă atât după formă, cât și după conținut cerințelor art. art.384-397 Cod de procedură penală.

Se consideră că fondul cauzei nu a fost rezolvat când în considerentele hotărârii primei instanțe nu se arată dacă există sau nu fapta imputată, dacă inculpatul este sau nu vinovat, dacă există circumstanțe care atenuază ori agravează răspunderea inculpatului, dacă trebuie ori nu admisă acțiunea civilă ș.a. Fondul cauzei se va considera nerezolvat ori de câte ori prima instanță nu a examinat și nu s-a pronunțat asupra chestiunilor de fond ale procesului, vizând problema vinovăției, a răspunderii penale sau civile ori a nevinovăției lui în comiterea infracțiunii imputate.

Totodată, una din condițiile adoptării unei sentințe legale este corespunderea părții descriptive a ei cu circumstanțele constatate în ședința de judecată.

La întocmirea ei, instanța trebuie să îndeplinească cerințele art.394 Cod de procedură penală și să soluționeze toate chestiunile prevăzute în art.385 Cod de procedură penală, în aceeași consecutivitate.

Partea descriptivă a sentinței de condamnare trebuie să cuprindă descrierea faptei criminale, considerată ca fiind dovedită, indicând-se: locul, timpul, modul săvârșirii ei,

forma și gradul de vinovăție, motivele și consecințele infracțiunii. Dacă infracțiunea a fost săvârșită de două sau mai multe persoane prin înțelegere prealabilă sau de un grup organizat, e necesar să fie expuse acțiunile concrete săvârșite de către fiecare inculpat.

Instanța de recurs constată că, în speță, instanța de apel nu a ținut cont de prevederile legale expuse supra și practica judiciară constantă cu privire la forma și specificul întocmirii hotărârilor judecătorești.

Verificând materialele cauzei prin prisma argumentelor formulate de recurent, Colegiul penal reține, că potrivit rechizitoriului, Brailița Anatoli a fost învinuit de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.art.42, 244 alin.(1) Cod penal - *evaziunea fiscală a întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor, prin includerea în documentele contabile, fiscale și financiare a unor date denaturate privind veniturile și cheltuielile, prin tăinuirea unor obiecte impozabile, care a condus la neachitarea impozitului ce depășește 1500 unități convenționale, săvârșit ca complice.*”

Prin ordonanța din 15 noiembrie 2018, acuzatorul de stat a dispus renunțarea integrală la învinuirea adusă inculpatului Brailița Anatoli de comiterea infracțiunii prevăzută de art.42, art.244 alin. (1) Cod penal, deoarece fapta constituie contravenție.

Potrivit sentinței, procesul penal în privința lui Brailița Anatoli, învinuit de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.art.42, 244 alin.(1) Cod penal a fost încetat din motivul renunțării procurorului la învinuire, iar procesul contravențional în baza art.295 Cod contravențional a fost încetat din lipsa contravenției.

Deși din conținutul sentinței se deduce faptul că, prima instanță a încetat procesul penal de învinuire a inculpatului Brailița Anatoli în baza art.art.42, 244 alin.(1) Cod penal din motiv că fapta încriminată constituie o contravenție și conchide asupra necesității încetării procesului penal din lipsa faptului contravenției, în conținutul sentinței instanța de fond a omis descrierea faptei contravenționale încriminată inculpatului și constatată, evitând menționarea modalității săvârșirii contravenției. Mai mult, constatând lipsa faptului contravenției prevăzute de art.295 Cod contravențional în acțiunile inculpatului, instanța de fond nu și-a motivat soluția adoptată, or instanța a trecut în revistă dovezile administrate, dar nu a apreciat fiecare probă separat, din punct de vedere al pertinentei, concludentei, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, inclusiv cu circumstanțele concrete, de fapt și de drept, invocate în rechizitoriu.

Totodată, se constată că argumentele expuse în partea descriptivă a sentinței, vin în contradicție cu dispozitivul acesteia, or pe de o parte instanța de fond argumentează încetarea procesului în privința lui Brailița Anatoli, pe motiv că acesta nu este subiect al contravenției, iar pe de altă parte - încetează procesul contravențional din motiv că nu există faptul contravenției.

Este absolut interzisă includerea în partea descriptivă a sentinței a formulărilor care pun la îndoială nevinovăția în privința căruia a fost încetat procesul penal. Aceasta se va considera drept încălcare esențială a legii procesual-penale.

În consecință, având în vedere circumstanțele descrise, Colegiul penal conchide asupra imposibilității menținerii unei asemenea sentințe, întrucât prima instanță nu a judecat fondul cauzei în conformitate cu rigorile prevăzute de lege și a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazicând dispozitivul hotărârii.

Pe de altă parte, verificând decizia instanței de apel în raport cu argumentele recursului ordinar, Colegiul penal lărgit conchide că nici această hotărâre nu corespunde întru totul prevederilor legii procesuale, și în consecință urmează a fi casată, cu remiterea cauzei pentru o nouă rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

După cum rezultă din dosar, fiind investită cu judecarea apelului declarat de către partea acuzării și apărării, instanța de apel nu a reacționat în modul prevăzut de lege asupra erorilor de drept comise de instanța de fond, nominalizate mai sus, repetându-le întocmai, nu a desființat total sentința și nu a rejudecat cauza potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, menținând, în latura penală, o sentință nemotivată și neîntemeiată legal.

Față de cele ce preced, Colegiul penal lărgit reiterează că, declanșând o continuare a judecării cauzei în fond, apelul este o cale de atac sub aspect de fapt și de drept, întrucât odată exercitat, produce un efect devolutiv complet, în sensul că provoacă un control integral atât în fapt, cât și în drept, în privința persoanelor care l-au declarat și vizavi de problemele ce le ridică aceștia.

Prin alte cuvinte, fiind investită cu o situație de fapt, instanța de apel, ca urmare a efectuării cercetării judecătorești, în decizia adoptată trebuia să expună concluzia generală pe marginea apelului, precum și temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea criticilor invocate de procuror, analizând probele și indicând expres care sunt motivele respingerii unora și aprecierii critice a altora.

Astfel, instanța de apel, nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate, deoarece, potrivit descriptivului nu a reacționat în modul prevăzut de lege asupra erorilor de drept comise de instanța de fond, nominalizate supra, repetându-le întocmai, nu a desființat sentința și nu a rejudecat cauza potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, menținând o sentință nemotivată și neîntemeiată legal.

În contextul dat instanța de recurs remarcă faptul că, instanța de apel în motivarea deciziei pronunțate s-a expus într-un mod contradictoriu referitor la temeiul de încetare a procesului contravențional în baza art.295 Cod contravențional, or, deși mai întâi conchide că *„toți martorii audiați și toate probele scrise cercetate în ședința de judecată nu demonstrează vinovăția lui Brailița Anatoli de comiterea contravenției prevăzute de art.295 Cod contravențional*, ulterior constată că Brailița Anatoli nu este subiect al

contravenției invocând că „...așa cum subiect al contravenției prevăzute de art.295 Cod contravențional poate fi doar persoana investită cu atribuții de organizare și de tinere a contabilității, de întocmire și prezentare a rapoartelor financiare, iar inculpatul, activând în calitate de șef-pază și ulterior de jurist, nu este subiect al acestei contravenții și nici în calitate de complice nu poate fi tras la răspundere contravențională pentru comiterea contravenției prevăzute de art.295 Cod contravențional, deoarece legislatorul, conducând-se probabil de pericolul social scăzut al contravenției în comparație cu infracțiunea, nu a reglementat posibilitatea comiterii contravențiilor în participație - în calitate de autor, instigator, organizator sau complice.

Prin urmare, instanța nu a verificat dacă normele de drept au fost corect aplicate, în partea încetării procesului penal și contravențional în privința lui Brăilița Anatoli.

De altfel, Colegiul penal lărgit remarcă faptul că, instanța de apel enumerând probele aduse de către acuzatorul de stat în susținerea învinuirii, printr-o frază de ordin general conchide că acestea nu dovedesc vinovăția inculpatului Brăilița Anatoli în comiterea contravenției prevăzute de art.295 Cod contravențional, însă potrivit practicii judiciare o sentință de achitare, nu trebuie să se limiteze la o trecere în revistă a probelor prezentate de către părți, ci trebuie să conțină analiza acestora, temeinicia concluziilor instanței despre faptul că învinuirea nu și-a găsit confirmare, precum și motivarea de ce instanța respinge probele puse la baza învinuirii, fapt care în speță nu a fost realizat.

Așadar, contrar celor reținute de instanță de apel, Colegiul penal lărgit constată că, instanță nominalizată la adoptarea soluției, nu a elucidat faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date, nu a dat răspuns la toate argumentele invocate în apelul declarat, în susținerea cerințelor privind casarea hotărârii primei instanțe, expuse în pct.3 al prezentei decizii și reproduse în recurs, indicând doar că acestea sunt declarative și făcute în scop de a evita răspunderea penală, motivele invocate în cererea de apel rămânând fără soluționare.

Astfel, statuările superficiale a instanței de apel precum că „starea de fapt și de drept constatată de prima instanță concordă cu circumstanțele stabilite și probele administrate, relevate în cuprinsul sentinței. Sentința cuprinde descrierea circumstanțelor cauzei constatate de instanța de judecată și enunțarea temeiurilor pentru ce justifică încetarea procesului penal de învinuire a lui Brăilița A. în comiterea infracțiunii prevăzute la art.art.42, 244 alin.(1) Cod penal, precum și încetarea procesului contravențional de acuzare a lui Brăilița A. în comiterea contravenției prevăzută la articolul 295 Cod contravențional, din lipsa faptului contravenției. Probele prezentate în ședința de judecată și puse la baza sentinței, fiind obținute legal, sânt admisibile conform prevederilor articolului 95 Cod de procedură penală și sânt apreciate conform prevederilor articolului 101 Cod de procedură penală. Astfel, sânt pertinente, concludente, utile și veridice probele relevate la punctele 12. – 13. Fiecare

probă este apreciată din punct de vedere al pertinenței, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, astfel concluziile instanței cu privire la încetarea procesului penal și a procesului contravențional în privința lui Brailița A. sunt formate în urma cercetării și examinării probelor prezentate de părți, în cumul, sub toate aspectele, complet și în mod obiectiv, călăuzindu-se de lege. 15.4. Instanța a pus la baza sentinței probele menționate la cercetarea cărora au avut acces toate părțile în egală măsură, fiind asigurate cu posibilități egale pentru susținerea pozițiilor lor”, denotă faptul că, hotărârea instanței de apel nu conține răspunsuri argumentate la criticile de bază invocate în apel. Or, instanță de apel, prin efectul devolutiv al căii de atac, urma să dea o apreciere amplă aspectelor de fapt și de drept, prin prisma motivelor principale invocate de către apelant, ceea ce însă, în prezenta speță, nu a fost efectuat.

În mare parte soluția instanței de recurs de a dispune rejudecarea se bazează pe statuările Curții Europene în speța Năvoloacă c. Moldovei (*cererea nr.25236/02*), hotărârea din 16.12.2008, unde Curtea având a se pronunța asupra acestei cauze a considerat că chestiunile care urmau a fi hotărâte de către Curtea Supremă de Justiție nu puteau fi examinate în mod corespunzător, ca chestiuni ce țin de un proces echitabil, fără o apreciere directă a circumstanțelor factologice prezentate de părți pe marginea speței deferite judecării (*a se vedea Botten v. Norway, 19 februarie 1996, §§ 52 și 53, Reports of Judgments and Decisions 1996-I și Popovici, citată mai sus, § 72*). Având în vedere că, Curtea Supremă de Justiție nu are competența să facă o examinare directă în fapt, ea are competența de a dispune rejudecarea cauzei de către instanța ierarhic inferioară. În cazul de față, ținând cont de viciile care afectează hotărârile contestate și de solicitarea procurorului de încetare a procesului penal în ședința instanței de fond, pe motiv că fapta constituie o contravenție, echitatea cere ca Curtea Supremă de Justiție să dispună rejudecarea cauzei.

Rezumând cele menționate, Colegiul penal constată că, ambele instanțe nu au judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece au adoptat hotărâri care nu cuprind motive legale pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazicând dispozitivul hotărârii, și că recursul de pe rol este întemeiat

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art.436 Cod de procedură penală, care prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia, să țină seama de împrejurările expuse, care au servit temei de casare a soluției adoptate și cu respectarea prevederilor art.414 Cod de procedură penală, să verifice legalitatea și temeinicia sentinței atacate, să dea apreciere obiectivă probelor administrate în cauză, având în vedere prevederile art.art.93, 95, 101 Cod de procedură penală, să cerceteze amănunțit aspectele învinuirii înaintate, să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel și, în dependență de datele obținute, să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art.417 Cod de procedură penală.

8. În conformitate cu art.art.434, 435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E :

Admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Sâli Radu, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 05 decembrie 2019, în cauza penală privindu-l pe **Brailița Anatoli xxxxx**, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac.

Decizia motivată pronunțată integral la **17 decembrie 2020.**

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Țurcan Anatolie

Toma Nadejda

Cobzac Elena

Boico Victor